СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXII. | Число 162. | Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 14. липня, 1924. | VOL. XXXII. | No. 162. | Jersey City, N. J., Monday, July 14, 1924. | THREE CENTS

Виллієм Ґіббс Мекеду у розмові з Дейвисом заявляє, що буде підпирати його кандидатуру.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 11. липня. — Виллієм Ґіббс Мекеду перед своїм відїздом на відпочинок до Европи відвідав демократичного кандидата на президента Злучених Держав Джана Виллієма Дейвиса. Він розмовляв з ним півтора години і заявив, що буде підпирати його кандидатуру.

Завтра, в суботу, перед виїздом до Европи, він видасть прилюдну заяву, у якій зясує своє становище у недалекій виборчій кампанії в Америці.

ҐОВЕРНОР СМИТ ОБІЦЮЄ ДЕЙВИСОВИ ПІДПЕРТЄ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 11. липня. — Нині був на розмові у Дейвиса також ґовернор стейту Ню Йорк Алфред Е. Смит.

Він заявив Дейвисови, що з усіх сил підіпре його кандидатуру.

Приятелі Дейвиса просили Смита, щоб він обїхав Америку і виголосив ряд промов за кандидатурою Дейвиса. Вони вказують на се, що по останній конвенції Смит стався особою звісною на цілу Америку, а що він й добрий промовець, то він повинен більше часу і труду посвятити для успіху своєї партії при сих виборах.

ЩЕ Й ДРУГІ ОБІЦЮЮТЬ ПІДПЕРТЄ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 11. липня. — Нині відвідало Дейвиса богато визначних політиків, котрі обіцяли йому підпертє.

Були у нього: Джордж Бреннен з Іллиной, бувший міністер военної фльоти Джозефус Деніелс, Генрі Морґентав і богато інших.

Всі обіцяли підперти його кандидатуру з усіх сил.

ГЛЯДАЮТЬ ПРОВІДНИКА ДЕМОКРАТИЧНОЇ КАМПАНІЇ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 11. липня. — Дж. В. Дейвис досі ще не вибрав собі провідника виборчої кампанії. Спершу говорили, що се становище обійме бувший товариш державного секретаря Френк Л. Повк (Полк), але він ухилився від сього обовязку і Дейвис імовірно доручить провід кампанії Клемови Шейверови з Вест Верджінії.

ЗАЯВА ҐОВЕРНОРА БРАЄНА.

ЕТЛЕНТИК СИТІ, Н. Дж., 11. липня. — Нині прибув сюди на одноденний відпочивок ґовернор стейту Небраска і демократичний кандидат на заступника президента Чарлз В. Браен.

Публика пізнала його й уладила йому овацію.

Він виголосив коротку промову, в якій сказав, що вигляди для демократів при сьогорічних виборах незвичайно добрі. Далі сказав він, що демократична партія се партія мас, а не ґрупа упривілеених, як републиканська. Потому пригадав, що демократи приняли найбільще поступову плятформу, яку колинебудь приняла яканебудь конвенція.

Вкінці заповів, що нова демократична влада буде чиста і справедлива і нарід буде з неї вдоволений і відчує полекшу по теперішній адміністрації.

ВИЛЛІЄМ ДЖ. БРАЄН ПРО ДЕЙВИСА.

ВАШИНГТОН, Д. К., 11. липня. — Сюди приїхав бувший державний секретар Виллієм Дженниннс Браен на короткий побут.

Прибувшим до нього звітникам часописий заявив він, що Дейвис узяв собі на заступника його брата Чарлза тому, що він відповідав його вимогам, бо оба вони проґресисти.

Далі сказав В. Дж. Браен, що буде підпирати тикет Дейвиса і брата з усіх сил і без жадних застережень.

ЛА ФОЛЛЕТ ІДЕ НА СХІД.

ВАШИНГТОН, Д. К., 11. липня. — Кандидат поступовців і соціялістів на президента Злучених Держав Ла Фоллет вибираеться на виборчу аґітацію на Схід. Наперед уладить велике віче в Ню Йорку, а відтак і по других більших промислових містах на Сході.

ГЮС ІДЕ ДО ЛОНДОНУ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 11. липня. — Державний секретар Чарлз Еванс Гюс іде до Лондону на зїзд адвокатів.

ГАЙЛЕН ІДЕ НА ВАКАЦІЇ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 11. липня. — Мейор міста Ню Йорку Джан Ф. Гайлен виїхав нині з жінкою на вакації до Калифорнії.

ПОХОРОН СИНА ПРЕЗИДЕНТА.

ПЛІМОТ, Вермонт, 10. липня. — Нині похоронено тут сина президента, Калвина Кулиджа молодшого, на малому цвинтарі, де спочивають тлінні останки його предків.

ВІДЗНАЧЕННЄ ГЮСА.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па., 10. липня. — онвенція Американської Адвокатської Палати (Америкен Бар Ессовсіешен) вибрала нині своїм президентом державного секретаря Чарлза Еванса Гюса.

„НАЦІОНАЛЬНІ МЕНЬШОСТИ".

Рада Ліґи Народів почала свої засідання у Женеві під проводом премієра Чехо-Словаччини Бенеша. На дневнім порядку находиться також справа „національних меньшостий в Польщі". Повідомляють, що відпоручник Ліґи Народів приїхав до Польщі щоб перевести студії над питанням „національних меньшостий". Що Поляки доложать усіх зусиль, щоб відпоручник Ліґи Народів не довідався про дійсне положеннє народів, поневолених Польщею, розуміється само собою.

РОДИЛАСЬ В КАНАДІ НЕ ЗНАЄ АНҐЛІЙСЬКОЇ МОВИ.

Едмонтон, Альта. — Варвара Рудик дістала 24. червня розвід з чоловіком. Він за богато побивав її. Вона сказала в суді через переводчика, бо говорити по анґлійськи не знала.

— Де Ви родились? — запитався судця Волш.

— В Канаді, тому 20 літ, — вона відповіла.

— Роджена Канадійка і не може по анґлійськи говорити, — завважав судця, — до чого ми дійдемо?

ЗМІНИ В КРАЄВІЙ ПРЕСІ.

„Наш Прапор", орган Незалежної Ґрупи УНТП перестав виходити. На його місце появився „Прапор", як орган трудової партії. Редактором „Прапора" є відомий український публіцист Михайло Струтинський.

НАЙТЯЖШИЙ АРЕШТАНТ У ЧЕХІЇ.

Є в вязниці в Будейовицях. Називаеться Францішек Фарка а важить 180 кґ. Тимчасом уже після 2-тижневого побуту у вязниці втратив 30 кґ. на вазі. Коли питали його чому стратив стільки на вазі, сказав: „Пива не маю!"

ЖИДИ В ЕСПАНІЇ.

Еспанський уряд веде переговори з представниками американських Жидів, в справі іміґрації жидівської громади в Менетен та на острові Куба, разом у сумі 20.000. Еспанський уряд мав би заснувати в Мадриті для переслідуваних в Европі жид. студентів університет у Мадриті, в найкращій частині міста і прийти їм з допомогою. Скажіть, чи не краще нині бути переслідуваним Жидом, хоча би на Кубі і стати підданим держави з такою культурою як Еспанія?

В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

(КНО.) Дня 28. травня с. р. внесла сенаторка **Олена Левчанівська** і тов. з Українського Клюбу інтерпеляцію до польського міністра освіти в справі безправної заборони уживання в приватних народніх і середніх школах УПТ. української мови яко урядової, і домагання польських шкільних властий заміни тої мови в шкільному урядуванню названих приватних українських шкіл на польську мову.

ЖІНКИ ҐЕНЕРАЛАМИ...

Не в домашнім огнищі, а у військовій Академії у Москві. Ці два перші жіночі ґенерали „товаришки" Урванцова та Будде скінчили свою стратеґічну освіту з відзначенням і як палкі комуністки мають перед собою велику карієру у червоній армії.

УСПІХИ ДВОХ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ.

В Берліні два молоді мистці **М. Глущенко і І. Бабій** (Придніпрянці) улаштували виставу своїх праць у числі 40 образів. Виставка проходить з великим успіхом, як свідчать про це численні дуже прихильні рецензії. Як зазначено, оба наші мистці є свідомі Українці, оба працюють для українського мистецва.

ТАК ПОВИННО БУТИ ВСЮДИ.

Польська шкільна кураторія львівського округа рішенням з дня 8. квітня 1924. р. ч. 8114 замкнула була українську народню школу У. П. Т. в Городку коло Львова, подаючи як причину те, що катальоґи, дневники і взагалі ціле урядування у школі ведеться в українській мові. Але діти і родичі не послухали сього варварського наказу Ляхів. Коли дня 8. травня зібралися діти в школі на науку, прийшли польські поліцаї і домагалися перервати науку, дітей післати домів і замкнути школу. Сього учителі не зробили, тому поліцаї арештували їх. Один поліцай почав розганяти дітий, зглядно намовляти, щоб вони записалися до польської школи. Але діти не хотіли навіть слухати про польську школу й не дали себе вигнати з кляс. Тільки одна дитина, перестрашена поліцаями, втікла до дому, але батько привів її негайно знов до школи. Колиж вернули учителі й учительки з поліції, діти вибігли напроти них і тріюмфально ввели до кляс, де докінчено перервану науку. Щоб не наражатися на такі напади з боку поліції, зарядженo, щоб на будуче наука одної частини дітвори відбувалася на кладовищі під каплицею, а другої частини на полі за ставами. Рівночасно уладили родичі шкільної дітвори велике віче. Побачивши таку впертість і завзяття, львівська кураторія відкликала провізорично своє зарядження і діти вчаться уже в шкільному будинку.

ПРОТИ НАСИЛЬСТВ ПОЛЬСЬКОГО ОКУПАНТА.

Президент Української Національної Ради др. Евген Петрушевич вислав до правительства Анґлії, Італії і Франції і до президента Злучених Держав Америки ноти, якими передав їм меморіяли краєвих організацій у справі режіму польської окупаційної влади на західно-українських землях. Меморіяли обнимають отсі справи: кольонізацію, справу „Просвіти", урядництва, шкільництва взагалі і справу українського університету.

Ті самі меморіяли краєві орґанізації переслали до Союза Націй.

Крім того післав президент У. Н. Р. писмо до Пенлеве, теперішнього президента французької палати послів, з подякою усім тим французьким політикам, які виступили в обороні народів, поневолених Польщею. До сього писма долучено висше подані меморіяли, а також меморіял, предложений Зборам Союза Націй у вересні 1923.

Вкінці переслав президент У. Н. Р. до Ради Союза Націй меморіял у справі безправного арештовання польською окупаційною владою б. члена Галицького Уряду дра Ярослава Селезінки.

КУЛЯ В ТІЛІ.

Бувший французький премієр міністрів „тиґр" Клемансо почувши як хтось журився станом здоровля дра Зайпля, австрійського премієра, пригадав людям на потіху, що він уже півтора року ходить з кулею в спині і почуває себе добре. Відомо, що Клемансо є лікарем з професії, впав також жертвою політичного атентату і має

Анґлійці не вірять, що Америка візьме участь у введенню в життє пляну комісії Доса.

ЛОНДОН, 11. липня. — Анґлійські політики заявляють, що вірять в успіх недалекої лондонської конференції на основі премієра Мекданелда з премієром Ерріотом.

Вони кажуть, що не вірять, аби правительство Злучених Держав дало свого офіціяльного представника до репараційної комісії, а знова не вірять в успішність діяльности сеї комісії, колиб у ній мав рішаючий голос Американець яко приватний чоловік.

НІМЦІ ПРОТИ ПАРИСЬКОЇ УГОДИ.

БЕРЛІН, 11. липня. — Німецька преса піднесла крик проти умови Мекданелда з Ерріотом, кажучи, що Німці ніколи не згодяться, аби репараційна комісія мала власть у виконуванню пляну комісії Доса.

І „МАЛА АНТАНТА" ГОТОВИТЬСЯ ПРОТИ РОСІЇ.

ПРАГА, столиця Чехо-Словаччини, 11. липня. — Нині отворено тут нараду представників „малої антанти" (Чехо-Словаччини, Югославії, Румунії).

Вони мають обговорити такі справи:

1. — Відношенне до Австрії й Угорщини.
2. — Справу аліянтських „военних відшкодовань".
3. — Справу Збору Ліґи Народів у вересні с. р. в Женеві і допущення до неї Німеччини.
4. — Справу контролі над военними зорушеннями бувших ворожих держав, і обмеження зоружень всіх держав.
5. — Справу недалекого союза Франції з Юґославією.
6. — Порозуміннє „малої антанти" з Угорщиною.
7. — Оборонний союз „малої антанти" з Угорщиною проти Росії.

РАКОВСЬКОМУ НЕ ВЕЗЕ.

ПАРИЖ, 10. липня. — Сюди приїхав з Лондону російський большевицький посол Крісто Раковський на переговори з французьким правительством про признанне Францією большевицького уряду.

Він вже був у премієра Ерріота, але сей заявив йому, щоб не сподівався скорого признания, бо Франція наперед мусить мати запоруку сплати 30 міліярдів золотих франків довгу.

МАЛЯРІЯ НА УКРАЇНІ.

ХАРКІВ, Україна, 10. липня. — На Україні кинулась пошесть малярії. За останніх 5 місяців занотовано 400,000 хорих на малярію.

В деяких українських селах занедужало на малярію 80 населення.

Пошесть виглядає на тропічну малярію. Хорі люди перебувають вельми тяжкі муки.

ГОЛОД НА УКРАЇНІ.

МОСКВА, 10. липня. — Ізза недалекої голоднечі, яка грозить вже сеї осени Україні, тамошні селяни не хотьть продавати останків торічнього збіжа. Наслідком того збіже вельми дорожіє.

ЖИДІВСЬКА МОВА В СУДІ НА УКРАЇНІ.

ОДЕСА, 10. липня. — Перший раз на Україні суджено в суді в жидівській мові.

Було се в касаційному відділі одеського ґубернського суду. Переслухане було в жидівській мові і розправу переведено і записано по жидівськи.

НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ ЛАВРИ.

КИЇВ, 10. липня. — Східна стіна Київсько-Печерської Лаври над Дніпром зарисувалась і грозить розсипом.

ВЖЕ Є І „СВЯТЄЙШИЙ СОВЄТ".

МОСКВА, 10. липня. — На внесенне єпископа Евдокіма „святейшний синод" буде перезваний на „святейший совет".

ХОЧЕ, ЩОБ ЙОГО УБИТО СОКИРОЮ.

ГАНОВЕР, Німеччина, 11. липня. — Фрідріх Гаарман, котрий признався, що убив кільканайцять молодих хлопців заявив, що годиться з опінією публики, що йому належиться строга кара і домагаеться, щоб йому стято голову сокирою.

ВЕЛИКИЙ ОГОНЬ НА СИЦИЛІЇ.

МЕССІНА, Сицілія, 10. липня. — Сьогодня вибух тут великий огонь, який наробив богато знищення. Ізза пожежі осталось 1,500 бездомних.

ХОТЯТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ФЛЬОТИ.

МОСКВА, 11. липня. — Леон Троцький і Леонід Красін промовляли вчера вечером на великому зібранню про потребу власної торговельної фльоти для Росії.

Вони казали, що експорт з Росії (хиба експорт большевизму) зростає хутко і тому вона потребує власних кораблів, особливо у випадку, якби корабельні лінії схотіли Росію бойкотувати.

МИЛУЮТЬ СВОЇХ.

МОСКВА, 11. липня. —„Совнарком" змінив кару смерти, на яку були засуджені управителі державного ткацького тресту Микола Калінін і Чардинцов, за перекупства, на 10-літню вязницю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Single copis a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

РЕПУБЛИКАНЦІ

Републиканці підпирали Вилсона у світовій війні, але повалили його у мирі, який заключено по скінченню сеї війни.

Сим зискали вони симпатії, бо мир був скандальний і наслідки його фатальні, отже не було лакомих Американців на участь у сих скандальних і фатальних невдачах Европи.

Але одночасно і ся політика републиканців під проводом Гардинґа, а відтак Кулиджа, була нещаслива. Бож Америка виграла війну в Европі; Америка розбила старі держави; розсипала їх; створила хаос — а тоді все те оставила; втікла з того створеного собою пекла; сховалася і замкнулась. Таке можливе лиш у того, що не почуває у себе жадної одвічальности за свої вчинки, а прецінь Америка все стояла морально високо; все почувала і брала всю одвічальність за свої вчинки, отже тимсамим і тут повинна була перша взяти на себе одвічальність за се, що створила в Европі.

Пок. Вилсон і його адміністрація богато злого накоїли в Европі, підписавши мир і принявши створенне нових тюрем народів, як Польща, Румунія, Югославія, всупереч проголошеним бундючно засадам Вилсона.

А що доброго зробила відтак републиканська демократія? Нічого! Вона тільки замкнула очі на провини своеї попередниці, а тимчасом відносини в Европі погіршилися, а нові тюрми народів остались яко одинокі знаки гріха Вилсона й усієї американської влади під його кермою. Републиканці своїм відпекуванием одвічальности тільки приложили рук до розросту міжнароднього злочинства в Европі.

А кілько доброго могли републиканці зробити, якби були не замикали очий на одвічальність за війну і побіду, для якої більше причинились аніж демократи!

Вони могли змінити мирові договори. Вони могли зреформувати Ліґу Народів, так щоб туди не належали „держави", що повстали й опираються на міжнародньому злочині. Вони могли зреформувати Европу і привести її до ладу. Вони мали силу 4 роки, бо ті останні 4 роки Америка могла все диктувати погибаючій Европі. Але вони оставили її на погибіль і до себе не приложили навіть морального обовязку одвічальности за вчинки.

Таксамо у внутрішній політиці й економічній господарці. Вони старались обмежити права робітників. Вони безробіттю хотять зарадити при помочі строгої тарифи на заграничні вироби й обмеження іміґрації, не бачучи і не дивлячись, що буде завтра, які наслідки се замкнення принесе для великого і ростучого хутко в силу й богатства краю як Америка.

Се принесе застій в Америці і щораз більшу дорожню, а коли другі держави, особл. европейські, до краю зубожіють, то Америка нагло попаде у велику крізу, яку спричинить щораз меньша продукція і щораз більша дорожня. Бо се означало-б щораз більше завмиранне промислового і фінансового життя Америки, яке відчули би передівсім широкі робучі маси.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС В ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМІ

В дискусії над буджетом для міністерства внутрішних справ у польському соймі забрав голос і голова Українського Соймового Клюбу посол СЕРГІЙ ХРУЦЬКИЙ (з Полісся).

Він вказав на те, що жерелом невдач польської закордонної політики е її внутрішня політика.

Він далі казав:

Відношенне до українського населення більше чим вороже. Всі польські партії за виїмкою союза пролетаріяту міст і сіл хорують на меґальоманію в державному розумінню. Національні переслідування в Польщі гірші ніж в завойовницьких державах, бо тамті гноблячи народи, давали їм всетаки якусь відплату за те на економічному полі.

А Польща гнобить національно і нищить економічно Міністерство внутрішніх справ е направду міністерством для боротьби з внутрішнім ворогом. Навіть Турки і Татари, навіть большевики, не допускали таких річий, які мають місце в Польщі. На „кресах" е 30,000 поліціянтів, а лише 6, 390 учителів. Так виглядае культурна місія Польщі. Випрошуемо собі таку культуру. Ставимо внесок на скресленне з буджету фондів на поліцію.

КРИК РОЗПУКИ.

Совітська Україна перед новим голодом. — Посуха й шкідники. — А вивозити все-таки будуть! — Совітська брехня. — „Чергові завдання". — Упокорене голодом. — Одинока порада.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Многострадальну совітську Україну знова спіткало велике лихо. Як перед трема роками, знова стоїть перед українським селянством страшна примара голоду.

Тривожні звістки, які доходили з України про можливу загибіль урожаю, набрали тепер цілком виразного вигляду. Це вже не чутки й звістки, а невмолима дійсність.

Приватні листи й совітські часописи одноголосно стверджують, що **на Україну насувається неминучий голод зі всіма його страхіттями.** Велика спека, що настала перед кількома тижнями, дійшла нині до найвищої точки. Температура на Київщині доходить до 42 степенів Цельзія. По инших місцевостях вона тримається на висоті 38—40 степенів.

Пасовиська повигарали. Жита й пшениці або зовсім пропали, або скошуються в недозрілім стані. Селяни спродують худобу за безцін або виміняють її на збіжа. Ціни на збіжа ростуть — ціни на мясо падають.

Що зберігається від посухи, те догризають шкідники. Кепсько оброблена, запущена й здичавіла земля не противиться більше шкідникам, а навпаки служить їм добрим пристановищем. Ховрашків, мишей, жучків сарани й всякої иншої нечисті розплодилось на українських ланах стільки, що хлібороб цілком безрадно стоїть перед цею „карою египетською". Спека палить, а шкідники гризуть.

Спинятися на поодиноких місцевостях нема чого. Звідусіль, з цілої України приходять однакові звістки. Від Кубані до Чернігівщини й від річки Харкова до річки Збруча — скрізь та сама біда, скрізь те саме горе...

Упадок духа, трівога й паніка охопили Україну. Україна знає, що то значить неврожай під совітською владою. Це значить **голод, людожерство й вимиранне цілих околиць.**

На жаль, не помиляється Україна, так безнадійно поглядаючи на близчу майбутність. Наука минувшини й теперішня поведінка совітської влади нічого доброго під цим оглядом не заповідають. Саме в цих днях, коли розміри неврожаю вясувались у цілім своїм трагічнім вигляді, совітська влада повеличалась тим, що **вивезла закордон 170 міліонів пудів збіжа!** А що до майбутнього то услужливі совітські статистики вже поквапились обчислити, що **на Україні зостанеться після нового врожаю „200—220 міліонів пудів хлібних лишків"...** Тоб-то, чи матимуть люде що їсти чи ні — а совітська влада вже знов лагодиться вивозити!

Нема й мови про які-небудь урядові заходи, щоб якось запобігти неминучому лихови, щоб зібрати якісь запаси, щоб не допустити до знищення останньої робочої скотини. Урядові кола на Україні мало не луснуть від встрикнутого їм з кий „народний комісар" хліборобства товариш Клименко, почувши про паніку, що повстала на Україні в звязку з близьким голодом, поспішив виступити з „заспокоючою заявою:

„Хоч, мовляв, і треба очікувати пониження врожайности (!), але впадати в паніку не слід, бо пониженне врожайности урівноважиться збільшенням засівної площі"...

Коли б це було так, коли б засівна площа дійсно збільшилась, то голоду справді нічого було б боятись. **Але це не так.** Збільшенне засівної площі на Україні є одною з леґенд, **безпідставно** поширюваних аґентами совітської влади. Проти цеї леґенди недавно підніс свій голос **центральний комітет українських комнезамів.** На що вже це підла й рабська інституція, але й вона не витримала совітської брехні й попрохала Чубаря довести до відома Москви, що ніякого **„збільшення засівної площі" на Україні нема** й що селянська людність дратується, читаючи в газетах органах такі брехливі звістки.

Замісць отже подбати про те, що якось ратувати український нарід від загрожуючого йому нового голоду, червона влада захожується коло того, щоб знова вивозити з України збіжа. А щоб показати, що про нарід всетаки „дбається", аґенти цеї влади потішають себе самих брехливими звістками й шибеничним гумором.

Має ця влада ще й багато инших „чергових завдань", далеко більш пекучих, ніж боротьба з голодом. Переводиться **„чистка Вузів"**, причім з українських вищих шкіл „вичищено" біля 40 тисяч студентів. Переводиться **ліквідація „Просвіт"**, бо ці товариства „не поділяють комуністичних засад і не стоять на совітській плятформі"... **Переіменовується міста:** Миколаїв переіменовано на „Верноленинск", Юзівку — на „Сталино"... Не вгавае **„боротьба з бандитизмом"**, причім людей розстрілюється десятками: у Київі — 16 душ (процес Глузенка), у Житомирі — 17 душ (у тім числі дві жінки), в Одесі — 8 душ, у Катеринославі — 4 душі, у Ставрополі й Чернігові — невідомо скільки (справа Кулика й Самуся)...

За цими пильними „черговими справами" совітська влада не мае часу дбати про боротьбу з голодом. Та вона не мае й охоти. Бо **упокорене голодом входить у програму совітської влади на Україні.** Більше вимре селян — менше залишиться ворогів совітської влади. Розрахунок жорстокий, нелюдський, пекельний — але резонний.

Увільнені від українського народу землі можна заселяти Німцями, Жидами, Італійшями. Можна роздавати їх під концесії чужоземним капіталістам. Взагалі — тут одкриваються перспективи. А від українського населення одні лише прикрости. „Просвіти", „бандитизм", „жовто-блакитна кантреволюція"... Голод, таким чином, є найкращим союзником большевиків, а хто ж буде такий дурний, щоб побоювати свого союзника!

...Що тут подіяти й що порадити? Нам, незамкненим у червоній тюрмі, лишається тільки одно: **кричати, кричати на цілий світ, яка нечувана кривда діється українському народови! Кричати на всіх роздоріжах, щоб і глухі почули, щоб і мертві проснулись! Кричати — й готуватись до помочі загибаючій Україні.**

Прага, 28. червня.

Радянин.

ЗАПИСКИ

Три адвокати.

Приклонники Мек Еду казалі, що він найліпший кандидат, бо він проґресист, а проти Дейвиса виступали тому, що він адвокат великих корпорацій. Тепер навіть і републиканці зачинають підносити, що Дейвис адвокат великих корпорацій.

А тимчасом всі три вони адвокати. Як Дейвис так і Мек Еду був адвокатом великих корпорацій, а Кулидж ще не мав ні великих ні малих клієнтів, бо ще не отворив був адвокатської канцелярії, як вже кинувся був жити з політики.

Політика Герста.

Вилліем Рендолф Герст, котрий мае богато газет в Америці, при всякій виборчій кампанії веде деструктивну (руйнуючу) політику, і так нищеннем одної сторони помагае другій стороні, якій ослабив противника.

Він, хотяй демократ, в 1920 році виступав різко проти демократичного кандидата Какса і так поміг Гардинґови осягнути побіду.

Недавно він кинувся був на позитивну (будуючу) політику і явно підпирав у Ню Йорку републиканську лісту суддів проти демократичної. Се йому не вдалось; демократична ліста побілила і він знову вертається до давньої деструктивної політики. Тепер поборює Дейвиса і так міг би помогти виборови Кулиджа, якби виборцям ще не було досить герстівщини.

Кулидж — наша програма.

Державний секретар Чарлз Еванс Гюс заявив, що Кулидж е програмою републиканців у сих виборах.

Се дуже сумно свідчить про партію, якої будівничим був Линколн, коли вона до сього часу не може сказати, що її історія і її заслуги се її програма, але називае нею особу, яка жадної програми не видвигнула.

„Злоти".

На біржі вже рахують польський „злоти", який мае нібито вартости 19.3 американського цента.

Так, іно ніхто його не хоче купити, але готовий продати, тільки не деінде, лише у Варшаві.

Таксамо большевики кажуть, що їх червінець варта 5 долярів, але ніхто його не купить.

Богдан Лепкий.

ІВАН ВИГОВСЬКИЙ.

Істрія, це колесо, котре крутиться лиш в оден бік; у другий його повернути годі. Тому то й історичні події не повторюються ніколи. — Так говорять учені.

А всеж таки не оден історичний момент нагадуе своїх попередників і тому треба знати історію світа, а свого власного народа з окрема, щоб лекше орієнтуватися в ситуації і щоби не поновлювати гріхів минувшини. Тому то й пригадуемо нашим шановним читачам, що найбільших наших історичних та культурних діячів, і тому кладемо перед їхніми очима образи що найважнійших наших історичних подій.

В нинішну пору, в пору такого важкого будовання української державности, годі не згадати наших прежніх великих будівничих: Хмельницького, Виговського, Дорошенка й Мазепи.

Про Хмельницького була вже мова, нині хочемо пригадати про гетьмана **Івана Виговського.**

Кажуть, що після великої побіди Богдана Хмельницького над Жовтими Водами, коли Татари гнали в свій ясир полонених польських, а батько Богдан приглядався цьому небувалому походові, він звернув свою увагу на одного вояка, незвичайно гарного на вроду. Покликав його до себе, розпитав хто він такий, визволив з татарського полону і приєднав для себе.

Це був український шляхтич з київського Полісся, канцелярист, що попав припадком до польського війська — Іван Виговський.

Цей полонений з під Жовтих Вод став згодом співробітником великого гетьмана, його канцлером і дорадником.

Гетьман не скривав перед ним нічого, він знав усі його наміри, цілу тую мистецьку плетінку, яку снував Хмельницький, щоб визволити Україну з усякої залежности та зробити її окремою, самостійною державою.

Це співробітництво при будованню української держави закріплєна посвяченням Виговських з Хмельницькими і приязнь між гетьманом а його писарем осталася до самої смерти Хмельницького, цебто до 27 червня 1657 р.

Ще за життя Богдана вибрано гетьманом його сина від першої жінки (Сомківної) Юрася. Це був 16-літний хлопець без того великого розуму, яким відзначався його батько і без його незвичайної енерґії та залізної волі. Богдан воюючи безнастанно майже літ 10, не мав часу виховати сина на свого наслідника. Він сподівався, що булаву передасть у руки свого старшого сина, Тимотея, який погиб у волоській війні. Юрась попав у гетьмани так сказати несподівано і не мав та навіть не міг мати того підготовлення, якого треба було Богдановому наслідникови.

Одиноким чоловіком, що міг повести дальше Богданове діло, являвся Виговський, людина незвичайно талановита, вправний дипльомат, політик з великим досвідом, до того самостійник і безперечно горячий український патріот.

Тому то, після смерти Богдана Хмельницького, поминули вибір Юрася, а гетьманом проголошено Івана Виговського, зразу на зїзді старшин, а там і на військовій раді.

У тяжку хвилину попала гетманська булава в його руки. Україна була втомлена довголітною війною, народ був привик дотого що він виборов собі волю і що він нікому не мае покорятися і свого власного уряду він не слухав радо. Колиб старшина і пани та загалом провідники України були між собою згідні, колиб усім їм присвічувала одна гадка, будувати справді незалежну Україну, то може за кілька літ вироблено-б державну форму переведено орґанізаацію країни, установлено уряди, тощо. Але так не було. Поміж полковниками і другими стерниками не було одної політичної орієнтації, одні зазирали правим оком в Москву, другі лівим у Польщу, пани хотіли жити, не як українські великі хлібороби, а як шляхтичі польські, або як московські бояре. Не було поширеної тої гідности народної, тої державної амбіції, без котрої жаден народ не може стати паном у своїй власній хаті. „Волимо царя праавославного" аабо знов „хочемо назад під руку його милости короля польського", це були кличі до яких так привикло вухо нашого предка, що він ніяк не міг собі уявити, як можна собі давати раду без одного й без другого.

Велитня постать батька Богдана, того не чоловіка, а прямо якогось демона, тримала і народ і старшину і панів у купі, щоб вони не розбігалися, щоб вони дивилися не на царя і не на короля, а на свого власного володаря, на гетьмана.

Та коли не стало цеї могутньої руки, що тримала наших предків, то старі відосередні інстикти віджили в повній силі.

Виговському треба було боротися з ними, треба було вести боротьбу не тільки з зовнішними ворогами Москалями, Поляками, Татарами, тощо, але також із тим найнебезпечнійшим своїм власним ворогом, з незгідливостю нашою, з браком політичного вишколення, з тою широкою вдачею, котра не гуртуе нас а розганяе.

Дадуть чоловікови булаву та не дадуть часу і спромоги донести її та покласти на безпечне місце; ще він її не підняв, а вже якась рука висувається, щоб вирвати її у його, вже хтось підкладае ногу, щоб гетьман упав і щоб не тільки голову собі розбив, але й булаву на черепя розторощив.

Оттак воно було.

Ще гетьман не виявив чого він хоче, що він може, який у його хист, які наміри, а вже чорні духи йшли в народ і нашіптували, що гетьман зрадник, що він хоче запродати Україну Ляхам, або запрячи її в якесь нове ярмо. А другі йшли між панів та бунтували їх, що гетьман хоче всю силу в свої руки прибрати, щоб усьо було так, як він велить і хоче.

Не так вороги, як наші власні гріхи тручали нас в безодню. Це треба пригадати і нині.

Виговський, прибравши до рук булаву, провадив політику по тій лінії, яку зазначив був Богдан Хмельницький. Він хотів обережно в наш державний корабель вести між двома скалами Польщею і Москвою, і поки він не буде на стільки викінчений та сильний, щоб не боятися ніяких филь шукав підмоги у подальших і меньш небезпечних сусідів, у Татар та Шведів. Кримську орду він знову перетягнув від Поляків на свій бік а з королем шведським довів до такої угоди, що Швеція признала Україну за народ свобідний і нікому не підвладний. Це був великий дипльоматичний успіх. А не годиться забувати й про те, що Виговський вже тоді мав на оці цілість українського народу і цілу нашу теріторію, що він заедно стояв за тим, щоб до України належали й західні землі, себто нинішна східна Галичина. Таким чином він являвся політичним наслідником Володимира Великого й короля Данила, не аби яким учнем батька Богдана.

Цього можна було добитися лиш кріпкою державною формо, такою формою, у якій єсть голова й хребет, власть і військо й уряди й школи, — усьо. Такий лад хотів він завести на Україні, щоб покінчити вже раз із нашим безголовям та безладдям, котре підшивалося під імя демократії й републиканізму.

Та ще він не вспів забратися до праці, як під ноги йому покотилися колоди.

Полтавський полковник, Мартин Пушкар став ширити брехню, що Виговський Українець, а Поляк, що його не вибрало Запорожжя, а жмінка однодумців, які хочуть Україну запродати знову Польщі і так дальше.

Та на тім не конець. Пушкар і запорожський кошовий, Барабаш уподлилися до того, що на свого гетьмана стали слати доноси до Москви, так, як би московський цар, а не український гетьман був для них головою. Сами вони показували дорогу і запрошували ворогів, щоб тії нівечили нашу самостійність.

Це також треба пригадати, бо цьому закликуванню чужих, щоб у нас лад заводити, і нині нема кінця. Бунт Пушкаря помішав політичні пляни Виговського і був причиною нашої катастрофи.

Виговський побачив, що йому годі пробиратися між двома скилями, між Москвою, а Польщею, що йому конче треба одну з них відсунути із своеї дороги. Котруж-би?

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НОКТУРН.

„Колись на ці земли
буде покаяніе,
бо нарід поріже си."
Стефаник:
„Комінний хрест".

Дванайцять старців.

Дванайцять старців,
Їм вітер розмервив волосся;
Встають із гробів,
Идуть полем і сумно голосять:
„О, горе нам, горе! О, горе!"

„Ми з цеї землі,
Як діти із мами утроби;
Дали ми її
Всю силу, всю міць, — хлібороби.
О, горе нам, горе! О, горе!

Отсе наш шлях,
Ми кровю його поливали,
Ми навіть у снах
Цю землю гадками орали.
О, горе нам, горе! О, горе!

Має хату всяк
Для смутку свого і для втіхи,
Тільки нам ніяк
Добитися власної стріхи.
О, горе нам, горе! О, горе!

Тільки нам ніяк
Діждатися вольної волі,
Гірше від собак
Живемо у ворожій неволі.
О, горе нам, горе! О, горе!

Без плачу у нас
Ні хрестин нема, ні весілля,
І життя для нас —
Не життя, а лиш божевілля.
О, горе нам, горе! О, горе!

Деж ти, правдо, де?
Коли спиш, то встань, озовися!
Судний день іде,
Вже мерці у гробах іздріглися.
О, горе нам, горе! О, горе!

Вже в гробах мерців
И ненароджених в матерніх лонах
Обгортає гнів,
Мести гнів, що горить в міліонах.
О, горе нам, горе! О, горе!

Обгортає гнів,
Як весною розбурхані води. —
Світ збожеволів,
Поріжуться, поріжуться народи,
„О, горе нам, горе! О, горе!"

Дванайцять старців,
Їм вітер розвіяв волося:
Встають із гробів,
Идуть полем і сумно голосять:
„О, горе нам, горе! О, горе!"

Дванайцять жінок.

Жены русськія въсплакаша ся.
(Слово о полку Ігоревім).

Дванайцять жінок
Минає Цвинтарні ворота —
Терновий вінок
Хтось сплів з крови, сліз і з болота.
О, Пречиста!

„Як вістка прийшла,
Що мого шрапнеля убила,
Я нагло злягла
Й дитинку осиротила."
О, Пречиста!

„У мене синів
Було трьох, як у лісі три дуби.
Шукаю гробів,
Шукаю великої згуби.
О, Пречиста!

До людських гробів
Листком кленовим припадаю,
Не маю слів,
В очах уже сліз я не маю."
О, Пречиста!

„А мій одинак
У городі вчився, у школі,
Зірвався як птах,
І як птах заковяз десь на полі.
О, Пречиста!

Та добре, що впав
Він під своєю хоругвою.
Щоби лиш Бог дав
Діждатися волі з весною..."
О, Пречиста!

„Я нашим обід
В горшках у рови приносила,
Попав хтось на слід,
Вимірив — куля не схибила."
О, Пречиста!

„Осталася я
З малими дітьми удовою,
Оралаж бо я
Та не волами, а собою,
О, Пречиста!

Оралаж бо я
Слезами ріллю поливала,
Ані ночі, ні дня
Спочину собі не давала,
О, Пречиста!

Ступився мій плуг
А я ниву все краю, все краю —
Аж прийшов недуг,
Я умерла, — що діти? — не знаю.
О, Пречиста!

„Подруги мої,
Мої ви сусідочки любі,
Я очи свої,
Дивіть, виплакала по згубі,
О, Пречиста!

У мене донька
Була така пишна, як лання,
Робітна така,
Працювала від досьвіту, з-раня,
О, Пречиста!

Прийшли навісні
Вороги, кати, посіпаки
І на неї в сні
Верглися, як встеклі собаки,
О, Пречиста!

Благала я їх,
Скиглила над ними, як чайка,
А вони у сміх,
Крик, регіт, бренить балалайка,
О, Пречиста!

Тоді я — у двір!
Сірник, підпалила клоче,
Дим бухнув до зір —
Га! Нехай буде, що хоче!
О, Пречиста!"

. . . .
„А я? Що я?
Ніяк, ніяк не пригадаю...
Упала зоря,
Буря дуби торощить у гаю,
О, Пречиста!

Хтось ріки спинив...
Це трупи їх так загатили...
Хтось море розлив...
Докола — могили, могили —
О, Пречита!"

Дванайцять жінок
Минає цвинтарні ворота,
Терновий вінок
Хтось сплів з крови, сліз і з болота.
О, Пречиста!

Дванайцять сиріт.

Дванайцять сиріт
Мандрує пустими полями.
Ніжки без чобіт,
Продрохли і дзвонять зубами.
Ой леле, ой леле, ой ле!

. . . .
„Татуньо пішли
Отечество й віру спасати,
Мамуню взяли
Вояки — а ми пішли спати."
Ой леле, ой леле, ой ле!

„Мої на вербі
Гуляють з буйними вітрами,
А нас у юрбі
Пігнали чужими шляхами,
Ой леле, ой леле, ой ле!

Загнали за дріт,
Давили зіпсуту капусту,
Пізнали ми світ,
Пізнали ззарання розпусту."
Ой леле, ой леле, ой ле!

„Ми в школі були,
Як вдарили в школу ґранати,
Вчительку взяли
Й повели її катувати."
Ой леле, ой леле, ой ле!

„А ми по лісах
З бездомними псами тинялись,
Мир бачили в снах,
Чекали його й не діждались."
Ой леле, ой леле, ой ле!

„А ми вісім день
Не їли й не пили нічого,
Сухий гризли пень,
І згинули всі до одного —
Ой леле, ой леле, ой ле!"

„А ми у війні
Родились, жили і сконали
А мира ми ні
Не бачили, ані не знали,
Ой леле, ой леле, ой ле!

Не знали, що спів,
Спів матері біля колиски,
Ми чули лиш гнів,
Проклони і крики і вискн.
Ой леле, ой леле, ой ле!

Не знали весни,
Ні пестощів, ані кохання,
Кріваві сни
Приснилися нам із зарання,
Ой леле, ой леле, ой ле!

Невтишений жах,
І кривду велику і болі
На вічности шлях
Несемо голодні і голі,
Ой леле, ой леле, ой ле!

. . . .
Дванайцять сиріт
Мандрують пустимй полями,
Гіркий їх світ,
Не мають ні тата, ні мами,
Ой леле, ой леле, ой ле!

Дванайцять їздців.

Гласъ вопіющого
во пустини...

Дванайцять їздців
В опівнічну їде годину,
Розпучливий спів
Лунає на всю Україну.
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

„Щаслив, хто упав
З мечем у руці серед поля,
В полон не попав,
Не дізнавсь що ворожа неволя.
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

Кільчастий дріт,
Кругом з багнетами сторожа,
Отсе твій світ
Та тісна і брудна огорожа.
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

Тарілка помий
І сопух, що світло гасне.
Жага? — То сльози пий!
Голодний?—Їдж своє серце власне!
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

Приходять тут
В гостину тиф, ґрипа, червінка,
Для хорих — зимний кут
І під лоб гнилої мерви жмінка.
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

На рано кругом
Лежать холодні, сині трупи,
Волочать їх гаком
І на полі складають до купи.
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

Не кропить їх піп
І „вічної" їм не співають,
Плюють на окіп
І батька й матір зневажають.
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

Крівавий наш шлях,
Кріва́ва до волі дорога,
Ми сльози в очах,
Ми кривду несемо аж до Бога.
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

. . . .
Дванайцять їздців
В опівнічну їде годину,
Розпучливий спів
Лунає на всю Україну.
Гей га! Гей га! Гей га! Гей га!

Дванайцять борців.

А кров із руських ран
все рине, рине, рине.
(І Франко: „На старі теми").

Дванайцять борців
З Камянця, як з нової Ґранади,
Дванайцять стрільців
Волічеться слідами бриґади.
О, славо, кервавая славо!

Не мають плащів,
На спинах старече лахміття,
У серці гнів,
В потусклих очах сльози світять.
О, славо, кервавая славо!

. . . .
„Вже шестий рік,
Як батька і матір я кинув,
Найкращий вік
Віддав я тобі, Україно,
О, славо, кервавая славо!"

„Як я ішов,
То мати з жалю умлівала,
Не сльози — кров
З старечих очий проливала.
О, славо, кервавая славо!"

„А батько мій
Дививсь, дививсь довго за мною;
— Стій сину, стій!
Підожди, піду і я з тобою. —
О, славо, кервавая славо!

Над липою впав,
Як градом сипнули ґранати,
Часу я не мав,
Щоб гідно його поховати."
О, славо, кервавая славо!"

За боем бій,
На тілі щораз нові рани,
Цінний погній
Дали ми тобі, краю коханий!
О, славо, кервавая славо!

Хто з нас упав,
Як дуб, що його звалять громи,
Без ліків конав,
Без даху і без клаптя соломи,
О, славо, кервавая славо!

Хібаж знає світ,
Як боровся стрілець в лютім бою,
Без куль, без чобіт,
Без їжі, з кишенею пустою.
О, славо, кервавая славо!

Бюхь гармати. Дим...
Треба з трупів було дерти шмаття,
Бо не було чим
Кров, що з ран нам плила, вгамувати.
О, славо, кервавая славо!

І не мали ми
Чим гасити жаги степової,
Хіба лиш слізми,
Хіба думкою, що ми герої!
О, славо, кервавая славо!

І не було нам
Розуміння помежи братами,
Ми до волі брам
Головою товкли й кулаками,
О, славо, кервавая славо!

Головою товкли,
Пожар кровю своею гасили,
Нуждарями лягли,
Але браму таки відчинили.
О, славо, кервавая славо!

Тож проклін, проклін
Тим, що хочуть її знову зачинити.
Нам від Сяну по Дін
Або жити, або нам не жити!
О, славо, кервавая славо!"

. . . .
Дванайцять борців
З Камянця, як з нової Ґранади,
Дванайцять стрільців
Волічеться слідами бриґади.
О, славо, кервавая славо!

Вецлор, лютий, 1920.

Богдан Лепкий.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, подає до відома всім своїм членам, як місцевим так і позамісцевим, що піврічний і місячний мітинг відбудеся разом у вівторок, дня 15. липня (July) о 7-мій годині вечером в гали Укр. Нар. Дому під ч. 367 St. Pouls Ave. Позаяк будесь читати як прихід так розхід, який був за того пів року, обовязком кождого члена прибути на сей мітинґ, а таксамо припровадити своїх знакомих і записати в члени нашого славного Братства. Член, котрий не прибуде на сей мітинґ, заплатить $1.00 кари. — Николай Пігура, предс.; Стефан Кот, кас.; Сасиль Гіль, секр.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

БРАНКА

(Історичне оповідання).

(9)

— Коли я купував твою поміч, то була бесіда лиш про те, що як возьмемо валку, то я беру мушкети, ти решту вантажу. Про драґунів не було бесіди.

— Сам кажеш, що твої лише мушкети, решта моя. Ся решта й драґуни.

— Я так не розумів.

— Бо ти инакше говориш, инакше розумієш. Я розумів точи отак, як говорилося. Решта є рештою. Чи я взяв хоч одного мушкета? Я не ломлю мого слова, не лими й ти свого. Не беру твоїх мушкетів, то ти лиши мені мою решту з моїм ясиром!

— Драґун чоловік, не річ.

— У вас. У нас чоловік таксамо річ, як баран, як локоть сукна. Впрочім всі драґуни мали згинути від наших стріл і шабель. Спитай тих драґунів, що для них ліпше: смерть, чи ясир? Як би я був хрещений князь Ярема, то всіх їх вбивби на палі. Але що я нехрещений Татарин, беру їх з собою і продам. Не підуть на люту смерть, але до якоїсь роботи. Може й викупиться неодин і верне до родини... мабуть, щоби робити кроваву панщину. Кажу тобі, робота невільника у нас не така тяжка, як робота на лані Ляха. Ми люди.

Вже сіріло, коли заїхали до Лучиць. В дворі Тиравського Кноль полишив був пять драґунів. Вони немало здивувалися, коли тепер замість Кноля з драґунами, надіхали Татари і козаки. Сефер і сих драґунів полонив. Татари й козаки зігнали всі двірські коні і стали поквапно перекульбачувати. Двірських коний було замало, отже решту пригнали з села. За те людям дали свої коні.

В дорозі сюди Зондич гадав, що в Лучицях побалакає з Анною. Не мав до сего нагоди, бо скоро приїхали до Лучиць, вона щезла йому з очий. Питав Сефера де вона, але Татарин відповів, що не знає, та що тепер у него що инше в голові, не дівка. Насамперед треба перекульбачити і перевантажити коні, щоби як найскорше видобутися з границь Польщі. Зондич засоромлений вже не питав за Анною, лише таксамо занявся своїм військовим ділом. Анна появилася аж тоді, коли вже всьо було готове до походу.

— Де ти була? — Зондич спитав.

— Деж я тепер могла бути, як не на могилі батька!

Сіли на коні і почвалали дальше. За годину вже були в Слобідщині. Там оселі були дуже рідкі, отже могли зробити великий шмат дороги ніким не помічені. Впрочім вість про се, що сталося в Полтавщині сюди ще не могла зайти і хоч би хто побачив їх, не міг би здогадатися, що то за люди, звідки і куди їх Бог несе. Коли смерком задержалися на нічліг, бо коні вже знемоглися і їздці вже не годні були здержатися в сідлі, бо пекло, Сефер сказав, що недалеко запорожська межа. Як би не те, що коні вже падуть, то найдальше за годину могли би сю межу переступити.

— Але тут в сих лісах цілком безпечно, — запевняв Сефер. — Можемо спати хоч би й до рана. Тут і огні можемо розпалити.

Порозкладали огні, попоїли і полягали спати. Окремо лягли козаки Зондича, окремо Татари, умістивши полонених драґунів посеред себе. На промежині, між леговищем Татар і леговищем козаків построїли для Анни малу колибу з настиланого гиля. Зондич підійшов до колиби, щоби побалакати з нею. Але вона вже спала. Їсти не хотіла і балакати не хотіла... така була втомлена.

Зондич відійшов до своїх козаків. Ляг і вдивлявся в зоряне небо.

— Коби знанне, — думав — котра зоря моя... там на небі і тут на землі? Що Анні, нема найменьшого сумніву. Але чи білява, чи та чорноброва?... Нема найменьшого сумніву, що та друга. Так сказала ворожка і сам Бог дав у мої руки чорноброву... Бо,... що я з нею зроблю, як її не возьму собі? Чейже не лишу в степу і не передам до Січи!

Довго, довго не міг заснути. Колиж вснув, то спав так здорово, що роздрухали його товариші, котрі вже були готові до походу.

— Татари щезли, — сказав йому Павло.

— Як щезли? Коли? — Зондич спитав здивований.

— Щезли ще в ночи. Щезли тихцем, так що й наші вартові не помітили сего. Полонених драґунів - Українців лишили нам. Ті драґуни сказали нам, що Татари відійшли.

— Чорт їх побери! Вони вже й так нам непотрібні. І так я був з ними умовився. На межи Запорожа вони мали відійти від нас. Анна ще спить?

— І вона щезла.

— І вона?! — Зондич крикнув. — Татарин забрав її?

— Мабуть.

— Поклич сюди драґунів, — Зондич промовив, дрожачи цілим тілом.

Прийшли драґуни і розказували:

— Десь зараз по півночи, бо було ще цілком темно, прийшов до нас Сефер і каже:

— „Ми відходимо, козаки лишаються. Донька Тиравського випросила вам волю. Пускаю вас, але як покленетеся лежати тихо аж до рана і аж рано скажете козакам, що ми відійшли, бо наша дорога дальша і крізь християнський край Татарин мусить втікати ночию"

— Ми присягли, отже про побіг Татар сказали вашим не раньше, як по сході сонця.

— І дівчину взяли з собою?

— Взяли. Вона мабуть не знала, що Татари відходять самі, лишаючи вас.

В першій хвили Зондич думав вислати мушкети на Запороже під охороною драґунів і кількох козаків, та з рештою здоганяти Сефера. Однак погадавши хвилю додумався до того, що таке не личить йому. Від старшини мав приказ приставити збрую на Запороже, не передаючи її будь кому.

— На добавок, хоч би я перейняв Татар, — думав, — то силою не вдію нічого. Можу взяти з собою найбільше вісім хлопців, Сефер має цілу сотню.

— Знайду його! — Зондич потішався, стираючи піт з чола. — Він має прийти до Карач мурзи. Коби лише до тої пори не продав дівчини. Відберу, ані, то викуплю. Лише передам збрую і зараз піду питати за Карач мурзою.

До Карач мурзи Зондич не пішов, бо на Запорожу вже дожидав його полковий гінець з приказом негайно вертати до Чигирина. В Чигирині дістав приказ їхати на Волинь до Івана Виговського, звідтам до львівського епископа Желиборського з вістями, що ладиться козацьке повстанне. Коли вернув до Чигирина, його полк дістав приказ здоганяти і спіймати полкового сотника Хмельницького, котрий втік на Запороже, щоби там орґанізувати повстанне України проти Польщі. Наздігнавши збігця, більша частина висланих за ним реєстровиків перейшла до него. Разом з ними до Хмельницького, пізнійшого гетьмана України перейшов також Зондич.

Розшибатися за Сефером знов не було коли. Не дала війна. Зондич пішов з Хмельницьким і опинився аж під Львовом. В сій війні козакам помагали Татари. Зондич не сумнівався, що Сефер пристав до нашого походу, або погиб, — Зондич думав.

Де зійшовся з яким Татарином, питав, чи не чув що про Сефера, або про його бранку Анну Тиравську. Нарешті додумався до того, що чорноброва Анна для него вже пропала, та що треба буде вернути до білявої. Але через війну і до білявої не легко було дібратися.

Нарешті по двох роках лютої війни настав хвилевий спокій. Зондич взяв відпустку, сів на коня і поїхав відвідати батьків. Їхав до батьків, а на умі все мав Анну. Раз пропавшу чорноброву, раз біляву, що дожидає його не знаючи, що він зрадив був її. Коли доїздив до рідного села, образ чорнобрової вже цілком щез з його душі.

— Бідна білявка, — думав, — може її непотрібно морочить питанне: „живий мій Стефан, чи може погиб?" Мабуть змарніла дожидаючи мене, або хоч би вісти про мене. Добре, що я нікому не звірився, що в моїм серцю вже була инша Анна. Як би вість про се зайшла була до білявки, то вона... Бог знає, що була би зробила... Безпечно була би кинулася у воду.

Була темна ніч, коли віхав в головну улицю рідного села. Минув першу бічну уличку, другу, трету. До хати батьків треба було скрутити в пяту уличку, але він машинально задержав коня при четвертій. В третій хаті при сій улици світилося. Там жила вона.

— Чи вона ще там? — думав. — Чи взагалі жие?

Зондич скочив з коня, присилив його до кола в плоті і увійшов в уличку. Минув першу хату, минув другу і підійшов до третої, обережно й тихо як кіт підкрадаючися до ясного вікна. Серце йому забилося, дух в грудях заперло. Просто вікна за столом, з головою спертою на долони, сиділа вона... Лице марне, сумовите, задумчивими очима вдивлялася в вікно.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

М. Василюк.

З ЖИТТЯ ХОЛМСЬКОГО КУТКА.

Зоре моя вечірняя,
зійди над горою...
Т. Шевченко.

Вечірньою порою, на перший день польського Великодня, йшов я з Берестя до дому.

Йду... Передо мною білим пасмом простягаєсь дорога, вправо від мене мовчазні поля, болото, луги, вліво блищить вогнева смуга міських ліхтарів, що покинув їх у Берестї. Ноги болять, тіло ниє від утоми — і до дому не спішить, бо самого дому немає. „Так, мучиться, биться, як риба об лід, а життя нема. Воно забите, задушене, а тут ще один мій знайомий наговорив в місті про горе його кутка. Прислали, казав він, учителька, і та учить дітей, щоб по свойому не говорили, щоб не ходили до церкви, а натомісць учащали до костела, що й саму церкву мають перерабити на костел і залишити парафію в пять тисяч душ без попа.

Годі, дай спокій, я маю свого горя за богато.

Нарід затурканий, забитий, гине в лабетах злиденної праці від розсвіту до смерку. Робить на себе, на свою семю, робить на жидів в Берестї, на поляків за Бугом. І що з того має? Робить аж поки задере ногами. Такі життєві обставини вбивають в його душі найкращі поривання, любов до рідного поля, мутять йому свідомість — позостає в душі лише запекла ворожнеча та біль за загублене життя...

— Стуй. Сконд ідзєш?

— З Берестя. Передо мною стояв вороний кінь, тримаючи на спині хазяїна великих, як два віники чорних вусів та пари блескучих як у кота очей.

— Поцо билєсь в Бжесцю, пшецеж дзісяй сьвенто?

— А чого-ж ви їздите, сьогодні-ж свято?

— Для мене німа сьвента, така холерна робота.

— То правда, кажу та йду собі далі.

Догоняе знову:

— З кой всі?

Я сказав.

— Для чего так пузьно?

— Бо не рано, кажу та йду собі далі.

Ще раз нагнав:

—Як називско?

— Що-ж то, кажу, ще мене не знаєте, мало ще списували протоколів, хто я такий і де живу і що роблю, що навіть думаю, а чого ні. Ще вам мало?

— А, тераз позналем.

Одїхав. Навязався на битій дорозі, що йому треба? От життя. А ще думають збільшити поліцію на „кресах“. Добре й ця працює, а як її ще більше буде? Що тоді?...

Зоре моя вечірняя, зійди над горою... Донеслося здаля з другого кінця села. Мягкий, грудний бас плив хвилею ніжної скорби в сяйві ясного місяця, йшов в душу, викликаючи в ній далекі любі спомини...

Поговоримо любенько в неволі з тобою.

Почулося вже ближче і передо мною показалась постать високого, здорового жлопця, мого друга.

— Прийшов, Михайле, а я вже знудив за тобою і вже не ждав тебе сьогодні...

Поседилась і решта хлопців, показуючись з потаємних кутків:

— Слухай ти не стрів по дорозі поліціянта?

Що ви, убили, чи зрабували кого, що так поховались, і розказав їм про зустріч в дорозі.

— От бачиш. Комендант постерунку заявив нам, ро возьме нас в роботу, що наша вулиця вже стала йому кісткою в горлі. Тепер стараються нас на чімнебудь зловити, щоб приdратися, але ми того уникаємо.

Традиційна наша вулиця переслідувалась як щось противзаконне, навіть небезпечне для влади, може в огонь підливала ще олії, ненависть писаря, вчителя й попа до наших пісень. Вони то за чаркою горілки вирішили боротися з цим „злом“, але в кожнім разі то було „зло“, що їх дратувало, виводило з терпіння.

— А деж дівчата?

— Порозходились, бояться довго бути на вулиці, бо як прийдуть на співанку, то їх піп буде пробирати. От нарід.

От таке наше життя!

(Наше Життя).

ЖАРТИ

— Що то за скриню маєте ви на вашому авті?

— То фільмова камера. Я так скоро їду, що годі приглядатися краєвидам. Тому знімаю фільми і опісля оглядаю краєвид.

Звісного італійського авантурника Козанову (знаного автора „Споминів“) спитали раз яким правом уживає шляхотського гербу „кавалір Казанова де Сенбаль“.

Казанова відповів спокійно:

— Правом азбуки!

Посадник малого містечка хотів (як то було його звичаєм) випити чарочку горівки. около полудня. Було то в свято. Та застав кредєнс зачинений. Післав служницю Магдалину по ключі. Служниця вийшла до костьола саме в хвилі, як священник голосно цитував слова євангелії: Магдалино, чого шукаєш?“

Служниця Магдалина думала, що то священник її питається, відповіла голосно:

— Пані бурмістрової, з ключами.

— Алеж то ви позіхаєте! Ще мені зїсте!

— Не бійтеся! Я не їм ослячого мяса...

Хорий біржевик.

В шпиталі лежить хорий біржурена доглядачка питається лікаря:

— Що робити? Вже 39 і пів!

Зачув ці слова біржевик і запальчиво озивається:

— Як буде 42 — продати! Продати!

Учитель: Що спричинює витворюваня роси?

Ученик: Земля обертається довкола своєї оси скоро, цебто на протязі 24-ох годин, мучиться і піт виступає на неї.

Один великий скупар призбирав богато гроший і впав на думку, щоби гроші сховати в свому нагробнику, який вже наперед мав приготовлений. І замурував отвір марморною таблицею з написом: „Тут спочиває Степан Крутильський“. Якийсь час нагробник стояв цілo. Аж раз якийсь чоловік, може й знакомий Крутильського — переходив сюди. Задивувало його що вже є напис, бож знав, що Крутильський ще не вмер. Приглядається таблиці, починає довбати ножиком, висаджувати. Нарешті таблиця випала. В середині найшов гарний мішочок дукатів.

— Ага! То ти пане Крутильський спочиваєш тут? Пождиж, треба тебе викрутити відсіля! „Забрав мішок, таблицю назад заложив, а до давного напису дописав: „Воскрес! Уже нема його тут!“

У одного пана був дуже неповоротний слуга. Все стовк і зіпсує все, так що вкінці, що сталося, все звалювали на нього чи винен був чи ні. Пані принесла на світ дитину і дуже занедужала. Бідняга слуга схопився за голову, бідкає розпучливо:

— То-то мені клопіт — і знову напевно скажуть, що то я винен цьому.

—о—

НАВЯЗАННЄ ДРУЖНИХ ВЗАЄМИН З ТУРЕЦЬКИМ СТУДЕНТСТВОМ.

Дня 6. червня с. р. відбувся в домівці турецького клюбу в Берліні інформаційний вечер для познакомлення турецького студентства з нашими національними змаганнями. Турецьке студентство виявило велике зацікавленне відносно наших самостійницьких стремлінь та подрібно інформувалось про наше сучасне положенне.

На вечірці промовляли представники наших студентів. Від турецького студентства промовляв голова їхнього клюбу. Він зясував загально положенне турецького студентства, вказуючи якими шляхами поступає турецька молодь та які струї нуртують в ній.

Представник українського студентства змалював ярко те лихоліття серед якого переживає все українське студентство в борбі за кращу долю нації та за здобуття осідку для української науки.

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКА ВЕЧІРКА В БЕРЛІНІ.

Заходом Спілки Студентів Українців у Німеччині влаштовано українсько-німецьку вечірку для поглиблення дружних зносин з Німцями та іншими націями. На цю вечірку прибули представники майже всіх європейських націй. Зібраних гостий привитав в імені українського студентства голова Спілки, а після його промови говорили представники чужоземних організацій. Хор українських студентів відспівав кілька наших національних пісень, які зробили велике враженне на чужинців. В програмі цієї вечірки були також українські національні танці.

Серед чужинців було можна замітити велике зацікавленне нашим побутовим життєм.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода“, треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенне одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Ся постанова входить в життя 1. грудня б. р. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адмістрації „Свободи“ 5-6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи“.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—o—

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

КАТАЛЬОҐ

КНИГАРНІ „СВОБОДИ“

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читане книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівни отрактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи“ остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи“, дають заробіток своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

- • **Американець,** веселий образ з життя народа зі співами в 3-ох діях, Мст. Руса 15
- • **Базар,** песа на 4-ри розділи, В. Винниченка .. 25
- • **Батраки,** драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Костенко 35
- • **Безталанна,** драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича 35
- • **Блудний син,** образ з життя наших виселенців в Америці в 4-ох актах зі співами, Є. А. Луцика 25
- **Бондарівна,** драма в 4-ох діях, Ів. Тобилевича 20
- • **Бувальщина** або **На чужий коровай очий не поривай,** комедія в 1-ій дії, Велисовського 20
- † **Будівничий Сольнес,** драма в трьох діях, нап. Г. Ібзен, переклав Мирослав Капій 35
- • **Бурлака,** драма в 5-ох діях, Івана Тобилевича 35
- † **Бурлака (Чабан),** драма на пять дій, Івана Тобилевича (Карпенка Карого), з передмовою Василя Верниволі, брош. 35, опр. 50
- • **Великий молох,** песа на 3 розділи, В. Винниченка 50
- • **Вертеп,** сценічна картина для колядників, Є. Луцика 5
- • **Верховинці,** драма в 3-ох актах, Осипа Коржельовського, переклав В. Держирука 30
- • **Веселі Полтавці** або **Возьний оженився,** комедія з життя полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського 30
- • **Вифорожила,** комедія в 1-ім акті, Є. Луцика 10
- • **Вихрест** (В чаду кохання), драма в 5-ох діях зі співами і танцями, Козич-Уманської 35
- † **В долині сліз,** драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко 30
- **Власна хата,** прольоґ, Ярослава Марченка ... 10
- • **В неволі темноти,** комедія з життя наших виселенців в Америці, в 3-ох діях, Є. Луцика 25
- † **В Тарасову ніч,** драматична картина в одній дії, нап. (віршем) О. Кобець, з портретом автора і з образками в тексті 20
- • **Гей на Івана, гей на Купала,** оперетка в 1-ій дії, Петра Федисева 15
- • **Гнатай або павук,** драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького 45
- **Гостина св. Николая,** драматична гра в 4-ох виходах, Є. Калитовського 10
- • **Дай серцю волю, заведе в неволю,** драма в 5-ох діях, М. Кропивницького 40
- **Два дурники і одна фіртка,** комедія в 1-ій дії, [illegible] .... [illegible]
- • **Двоє,** драматичний малюнок на одну дію, Гавриїла Кобзара 10
- • **Дівочі мрії,** трагі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля 50
- • **Добрі діти,** образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Панька Клима 15
- • **Доки сонце зійде, роса очи виїсть,** драма в 4-ох діях, нап. М. Л. Кропивницький 40
- • **Душогуби,** драма в 5-ох діях, І. Тогобочного 35
- • **Душогубка,** драма в 4-х діях, Т. Трушевського 30
- • **Дячиха,** комедія в 4-ох діях, Т. С. Сулими 35
- † **Едельвайс,** песа в одній дії, нап. Єлисей Карпенко 15
- • **Єврейський розвод,** драма в 5-ох діях, Л. Суходольського 35
- • **Живий мертвець,** жарт на одну дію, Гавриїла Кобзара 25
- † **Живий труп,** драма в 6-ти актах, нап. Лев Н. Толстой, з великоруського переклав Петро Білоскурський 35
- • **Жидівка вихрестка,** драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного 50
- • **За друзі своя,** драма в 5-ох діях, В. П. Товстоноса 40
- • **За Неман іду,** оперета в 4-ох діях, В. Александрова 20
- • **Запорожець за Дунаєм,** оперетка в 3-ох діях зі співами і танцями, Г. Артимовського 25
- • **Запорожський клад,** комедія-оперета в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького 20
- † **Земля,** драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко 30
- **Зоря нового життя,** комедія в 4-ох діях, А. Ф. Кащенка 30
- **„З обіймів в обійми“.** — Сценки з червоних днів 1920 року в галицькому селі. В сій штуці виступає 22 особи. 35
- • **Іцко сват,** комедія в 1-ій дії, Із. Трембицького 10
- **Капраль Тимко** або **Що нас губить?,** народна мельодрама в 5-ох актах, І. Милловського .. 20
- **Кара за гріх,** сумний образ з життя американського народа в 3-ох діях, написав Свія ... 35
- • **Катерина** (Мужичка), драма в 4-ох діях, Ванченка-Писанецького 30
- † **Княгиня Любов,** староукраїнська драма-дума в трех діях, нап. С. Яричевський, з трема піснями в нотах, брош. 20, опр. 30
- **Козацьке сватання** на 3 дії 25
- † **Комедія про чоловіка, що оженився з німою,** жарт в двох актах, нап. А. Франс 20
- • **Кохання в мішках** (Різдвяна ніч), водевіль в 1 дії зі співами (по Гоголю), С. Комишевацького. Ціна з пересилкою 30
- † **Лікар-шуткар,** жарт в одній дії Молієра, брош. 20, опр. 30
- • **Мазепа,** історична драма в 5-ох діях, С. Комишевацького 35
- • **Майська ніч,** комедія в 3-ох діях, Т. Устенка-Гармаша (після М. Гоголя) 30
- • **Маніґрула,** комедія в 1-ій дії зі співами і танцями, Я. Майданика 15
- • **Маруся Богуславка,** побитово-історична драма в 5-ох одмінах, М. Старицького 50
- • **Мати наймичка,** драма в 4-ох діях, І. А. Тогобочного 25
- † **Між двох сил,** драма на 4 дії, В. Винниченка 50
- **Монольоги ч. 1** 20
- **Монольоги ч. 2** 20
- **Монольоги ч. 3** 20
- **Мужики аристократи,** народний образ в 2-ох діях, Г. Цеглинського 15
- **Мужик паном,** комедія в пяти діях (переклад з данського М. Ценевенка). 25
- • **На відпуст до Києва,** комедія в 3-ох діях, П. Стеценка 30
- • **Наймичка,** драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича 35
- • **На сіножаті,** жарт на одну дію, Л. Яновської 25
- • **На старости літ,** образ з життя народа в 1-ій дії, І. Я. Луцика 10
- † **„Настоящі“,** комедія в одній дії, Олекси Бобикевича, з передмовою Василя Верниволі, брош. 20, опр. 30
- † **Наталка Полтавка,** українська опера в двох діях Івана Котляревського 25
- • **На тихі води, на ясні зорі,** сценічний образ з життя народу в 4-ох діях, а 7-ох відслонах, В. Держируки 25
- **Невольник,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями. Усценізував Карпенко Карий (Тобилевич) після поеми Т. Шевченка 20
- • **Недолюдки,** бувальщина в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького 30
- **Не клени,** образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача 10
- • **Нещасне коханне,** драма в 5-ох діях, Манька 40
- • **Ніч під Івана Купала,** драма, в 5-ох діях зі співами і музикою М. Старицького 50
- † **Новоженці,** комедія в двох діях Бернштерне Бернсона, брош. 20, опр. 30
- **Ой, не ходи Грицю, та на вечерниці,** народна драма зі співами в 5-ох діях, М. П. Старицького 30
- • **Орися** (В каламутній воді), малюнки з міщанського життя в 4-ох діях, А. Ф. Володського 25
- **Ох! не люби двох!,** оперета в 3-ох діях, А. І. Нагорянського 25
- • **Пан писар,** штука в 3-ох актах. Написав Г. Г. 20
- **Пан Штукаревич** або **Оказія, якої не бувало,** сільські сцени на 2 дії зі співами, С. Е. Зіневича 35
- • **Панна штукарка,** жарт на 3 дії, А. Ф. Володського 30
- **Пекло в хаті,** образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача 15
- • **Перший гуральник,** фантастична картина в 3-ох діях, написав Лев Лопатинський (на основі казки Л. Толстоя), і **В святини,** оповідання 40
- • **Пімста Жидівки** або **Чортове кубло,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, А. І. Козич-Уманської 40
- • **Пімста за кривду,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, В. Г. Казанівського 30
- • **Повернувся із Сибіру,** драма в 5-ох діях, Л. Яновської 35
- † **Понад наші сили,** драма в двох діях, нап. Бернштерне Бернсон, переклав А. Крушельницький 25
- • **По ревізії,** етюд в 1-ій дії, Марка Л. Кропивницького 20
- † **По ревізії,** етюд у 1-ій дії, М. Кропивницького, з пер. словом В. Верниволі, брош. 20, опр. 30
- • **Пошились у дурні,** комедія-оперетка в 3-ох діях, М. Л. Кропивницького 35
- **Правда все горою,** образ з життя народа зі співами в 3-ох актах, Р. Сурмача 25
- • **Прометей,** драматичний уривок, Й. В. Ґетого (переклав М. Славінський) 15
- • **Простак** або **Хитрощі жінки перехитрені москалем,** комедія в 1-ій дії, Василя Гоголя 20
- † **Розладде,** драма в 4 актах, нап. Дмитро Николишин, брош. 40, опр. 55
- † **Роман Великий,** трагедія в пяти діях, Василя Пачовського 1.25
- † **Сальоме,** драма Оскара Уайльда, з портретом автора і з передмовою Б. Л. 60
- • **Самопалка,** картина з революційного життя на Україні в 2-ох діях, В. Шопінського 35
- **Сатана в бочці,** комедія зі співами в 1-ім акті 10
- **Сватанне на Гончарівці,** оперета на 3 дії, Гр. Квітки-Основяненка 35
- **Свекруха,** комедія в 3-ох діях, Л. Лопатинського 25
- • **Свекруха Євдоха,** образок сценічний в 3. діях 20
- • **Свідки,** сценічний жарт на одну дію, Миколи Курцеби 15
- **Соколики,** комедія в 4-ох діях, Григорія Цеглинського 35
- **Страйк,** сценічний образ з життя хліборобів в Галичині в 3-ох діях. П. Струтинського 20
- † **Так вам треба,** іграшка в одній дії з музиками, танцями, співанками, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. 30
- • **Тарас Бульба під Дубном,** драма в 4-ох діях, К. Ванченка-Писанецького 35
- **Тато на заручинах,** міщанська пригода в 1-ій дії, Григорія Григорієвича 10
- • **Терновий вінок** або **Жертви царизма,** драма на 4 дії, В. Сиротенка 50
- • **Трійка гільтаїв,** комедія в 5-ох діях зі співами і танцями, М. Нестроя 35
- **Украдене щасте,** драма з сільського життя в 5-ох діях, Івана Франка 25
- † **Фавст,** трагедія, нап. Й. В. фон Ґете, з німецької мови віршований переклад Д. Загула, з передмовою і з портретом автора та 12 ілюстраціями Ліцен-Маера 45
- † **Хазяїн,** комедія в 4-ох діях Іван Тобилевича (Карпенка Карого), із переднім словом і поясненнями проф. Г., брош. 40, опр. 55
- • **Халепа,** жарт з артистичного життя на одну дію, Ю. Яворенка 20
- • **Хмара,** в 5-ох діях, зі співами і танцями, А. Л. Суходольського 40
- **Хто винен,** драма в 3-ох діях, Остапа Леся ... 15
- † **Цезар і Клеопатра,** історія, в 5-ти актах, нап. Бернард Шов, пер. О. Пашук 35
- • **Циганка Аза** або **Хата за селом,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, нап. І. К. Ґалясевич, пер. Єронім Калитовський 50
- • **Циганка красавиця,** комедія в 3-ох актах, Гр. Г. Солодковича 25
- • **Червона свитка,** комедія в 4-ох діях, В. Держируки 20
- • **Щасливий край,** жарт в 1-ій дії, Гр. Коваленка 15
- • **Як вони женихалися,** жарт на одну дію, А. Володського 25
- • **Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка,** комедія в 1-ій дії, М. П. Старицького 20
- † **Як ковам роги виправляють,** фрашка в 1 відслоні, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. 30

—o—

КНИЖКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

- **The Ukraine,** by Bedwin Sands 1.50
- **Ukraine, the Land and its People,** by Stephen Rudnitsky 1.75

ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ ОСЯГНЕННЯ ГОРОЖАНСТВА.

- **A New English System For New American Citizens,** Part 1 50
- **A New English System For New American Citizens,** Part 2 75
- **Beginner's Book,** Ladies' Edition 60
- **Beginner's Book,** Men's Edition 60

† РУССКАЯ БИБЛІОТЕКА.

Твори російських клясиків.

- Л. Н. Толстой, **Анна Каренина,** романъ въ восьми частяхъ, два тома, опр. 3.50
- Ѳ. М. Достоевскій, **Братья Карамазовы,** романъ въ четырехъ частяхъ съ эпилогомъ, два тома, опр. 3.50
- И. С. Тургеневъ, **Отцы и дѣти,** романъ въ XXVIII главахъ; **Наканунѣ,** романъ въ XXXV главахъ, опр. 1.75
- М. Е. Салтыковъ, **Господа Головлевы,** опр. .. 1.75
- И. А. Гончаровъ, **Обломовъ,** романъ въ четырехъ частяхъ, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Преступленіе и наказаніе,** романъ въ шести частяхъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Дымъ,** романъ въ XXVIII главахъ; **Дворянское гнѣздо,** романъ въ XLV главахъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Лишніе люди,** очерки и разсказы, опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Война и миръ,** романъ въ четырехъ томахъ 7.00
- И. С. Тургеневъ, **Новь,** романъ въ XXXVIII главахъ; **Рудинъ,** романъ въ XII главахъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Такъ что же намъ дѣлать? О жизни,** опр. 1.75
- А. П. Чеховъ **Житейская мелочь,** очерки и разсказы, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Записки охотника,** опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Царство Божіе внутри васъ,** христіанство не какъ мистическое ученіе, а какъ новое жизнепониманіе, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Идіотъ,** романъ въ четырехъ частяхъ, два тома, опр. 3.50
- Н. В. Гоголь, **Похожденія Чичикова или Мертвыя души,** поэма, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Степь,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Андрей Колосовъ,** повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Дуэль,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Затишье,** повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- Н. В. Гоголь, **Вечера на хуторѣ близъ Диканьки; Миргородъ,** опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Дѣтство, Отрочество, Юность,** повѣсти, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Бѣсы,** романъ въ трехъ частяхъ, два тома, опр. 3.50
- А. П. Чеховъ, **Черный монахъ,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Мужики,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Вешнія воды,** повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- В. М. Гаршинъ, **Собраніе сочиненій,** опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Пунинъ и Бабуринъ,** разсказы и стихотворенія, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Драмы и комедіи,** опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Сцены и комедіи,** опр. 1.75

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, всі ціну подобавши і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий мені-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найвиразнійше. Мешканці по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реєстер. За незаручені книжки коли замовляючий не присилав на реєстер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мені-ордер на імя, яке подано у повисшій адресі.

„SVOBODA“. 83 Grand Street. Jersey City. N. J.